

«Институционал иқтисодиёт» фанининг
2014/2015 ўқув йили учун мўлжалланган
СИЛЛАБУСИ

Фаннинг қисқача тавсифи			
ОТМнинг номи ва жойлашган манзили:	Гулистон давлат университети	Гулистон шаҳри, 4 микрорайон	
Кафедра:	Иқтисодиёт	“Ижтимоий-иқтисодий” факультети	
Таълим соҳаси ва йўналиши:	340000– Бизнес ва бошқарув	5230100-Иқтисодиёт	
Фанни (курсни) олиб борадиган ўқитувчи тўғрисида маълумот:	Ўқитувчи: Шоев Алим Халмуратович	e-mail:	alim_shoev@mail.ru
Дарс вақти ва жойи:	Ижтимоий-иқтисодий факультети биноси 202- аудитория	Курснинг давомийлиги:	15.02.2015-20.06.2015
Индивидуал график асосида ишлаш вақти:	Чоршанба ва жума кунлари 15.00 дан 17.00 гача		
Фанга ажратилган соатлар	Аудитория соатлари		Мустақил таълим:
	Маъруза:	36	
Фаннинг бошқа фанлар билан боғлиқлиги :	“ Жаҳон иқтисодиёти ва ҳалқро иқтисодий муносабатлар” фани тармоқ ва соҳа фани бўлиб ўқитилади. Режалаштирилган гуманитар ва ижтимоий (иқтисодий назария, иқтисодий таълимотлар тарихи), математик ва табиий-илмий (иқтисодий-математик усуллар ва моделлар, иқтисодий география ва экология), умумқасбий (микроиқтисодиёт, статистика, макроиқтисодиёт, минтақа иқтисодиёти, маркетинг) фанларидан етарлича билим ва кўникмаларга эга бўлишлик талаб этилади		
Фаннинг мазмуни			
Фаннинг долзарблиги ва қисқача мазмуни:	<p style="text-align: center;"><u>Фанни ўқитишдан мақсад</u> – 5230100-иқтисодиёт таълим йўналишида таҳсил олаётган талабаларга институционал иқтисодиётга оид назарий ва амалий билимларни бериш, уз йуналишига мос тассавур ва кўникмаларни ривожлантиришдир.</p> <p>Бу борада, бўлажак иқтисодчиларга бозор иқтисодиётига ўтиш жараёнида талабаларга республикамизда олиб борилган институционал ислохотлар, ватанимиз ижтимоий-иқтисодий таррақий этишида институционал ўзгаришларнинг зарурлиги тўғрисида маълумот беришдан иборатдир.</p> <p><u>Фаннинг вазифаси</u> - <i>Институционал иқтисодиёт</i> – бу иқтисодий назария ва хўжалик амалиётини институционал ўзгаришларнинг ўзаро боғлиқлигида ўрганувчи замонавий иқтисодий фикрларнинг илмий йўналишларидан биридир. Ушбу йўналиш Ғарб мамлакатлари иқтисодиёти ривожланиши, талаб ва таклиф қонунларининг ишлаши, хўжалик юритувчи субъектларнинг ҳулқ-атвори, бозор ва маъмурий механизмларнинг фаолият кўрсатиши, иқтисодий ўсиш ва шу каби бошқа бир қатор жараёнлар ва ҳодисаларни ўрганишда кенг тадбиқ этиб келинмоқда.</p> <p>Буларнинг барчаси жамиятда мулкчилик, ишлаб чиқариш ва</p>		

	<p>тақсимот муносабатларини такомиллашувига, моддий, табиий ва меҳнат ресурсларидан самарали фойдаланишга кучли таъсир кўрсатади.</p> <p>Шу боис институционал муҳитни фаоллаштириш, фаолият кўрсатаётган иқтисодий билиш ва уни ривожлантириш қонуниятларини белгилашнинг самарали воситаси зарур. Ана шундай восита бўлиб институционал иқтисодий назарияси ҳисобланади.</p>
Талабалар учун талаблар	<ul style="list-style-type: none"> - ўқитувчига ва гуруҳдошларга нисбатан ҳурмат билан муносабатда бўлиш; - университет ички тартиб - интизом қоидаларига риоя қилиш; - уяли телефонни дарс давомида ўчириш; - берилган уй вазифаси ва мустақил иш топшириқларини ўз вақтида ва сифатли бажариш; - кўчирмачилик (плагиат) қатъиян ман этилади; - дарсларга қатнашиш мажбурий ҳисобланади, дарс қолдирилган ҳолатда қолдирилган дарслар қайта ўзлаштирилиши шарт; - дарсларга олдиндан тайёрланиб келиш ва фаол иштирок этиш; - талаба ўқитувчидан сўнг, дарс хонасига - машғулотга киритилмайди; - талаба рейтинг баллидан норози бўлса эълон қилинган вақтдан бошлаб 1 кун мобайнида апелляция комиссиясига мурожат қилиши мумкин
Электрон почта орқали муносабатлар тартиби	<p>Профессор-ўқитувчи ва талаба ўртасидаги алоқа электрон почта орқали ҳам амалга оширилиши мумкин, телефон орқали баҳо масаласи муҳокама қилинмайди, баҳолаш фақатгина университет ҳудудида, ажратилган хоналарда ва дарс давомида амалга оширилади. Электрон почтани очиш вақти соат 15.00 дан 20.00 гача</p>

Фандан ўтиладиган мавзулар ва улар бўйича машғулот турларига ажратилган соатларнинг тақсимои

Т/р	Фаннинг бўлими ва мавзуси, маъруза мазмуни	Соатлар			
		Жами	Маъруза	Амалий машғулот	ТМИ
1	“Институционал иқтисодий” фанининг предмети ва мазмуни, тамойиллари	8	2	2	4
2	Институтлар ва уларнинг жамият ривожланишидаги роли	8	2	2	4
3	Ўйинлар назарияси ва ўзаро ҳамкорликларни моделлаштириш	6	2	2	2
4	Режа ва бозор институтлари	6	2	2	2
5	Трансакция ва трансформация харажатлари ҳамда уларни таҳлил қилишга нисбатан ёндашувлар	8	2	2	4
6	Хуфёна иқтисодий	12	4	4	4
7	Мулк ҳуқуқлари назарияси ва мулкчилик шакллари ривожланишининг эволюцияси	12	4	4	4
8	Шартномалар назарияси	6	2	2	2

9	Фирма назарияси	12	4	4	4
10	Ташкилотни амалий таҳлил қилиш назарияси	8	2	2	4
11	Фирманинг ташкилий-ҳуқуқий шаклини таҳлил қилиш	6	2	2	2
12	Давлат институционал ташкилот сифатида	12	4	4	4
13	Давлатлар хиллари	6	2	2	2
14	Уй ҳўжалиги ва унинг хиллари	6	2	2	2
	Жами	116	36	36	44

Мавзулар ва кўриладиган асосий масалалар

№	МАВЗУ	КЎРИЛАДИГАН МАСАЛАЛАР	Информацион - услубий таъминот
1.	“Институционал иқтисодиёт” фанининг предмети ва мазмуни, тамойиллари	Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А.Каримовнинг “2012 йил Ватанимиз тараққиётини янги босқичга кўтарадиган йил бўлади” номли маърузаларидан келиб чиққан ҳолда, фаннинг мақсади ва вазифаси. Институционал назарияларнинг пайдо бўлиши ва ривожланиши тарихи. Институционализмнинг методологик асослари ва институционал таҳлилда бошланғич нуқта масаласи. Неоинституционал назариянинг асосий йўналишлари. Институционал иқтисодиётнинг ривожланиш хусусиятлари	[А1, 36-37; А3,56-57; А1,248-249]
2.	Институтлар ва уларнинг жамият ривожланишидаги роли	Мустаҳкам оила йили” Давлат дастуридан ўрин олган ижтимоий-иқтисодий масалалар. “Институт” ва “норма” тушунчаларининг моҳияти. Расмий ва норасмий нормалар ва уларнинг шаклланиши. Институционал матрица. Институционал ўзгаришлар ва институтларнинг ўзаро боғлиқлиги.	[А5,48; А8,56-57]
3.	Ўйинлар назарияси ва ўзаро ҳамкорликларни моделлаштириш	Ўйинлар назариясининг асосий тушунчалари. Мувозанатлар турлари ва уларни қидириш йўллари. Ўйинлар назарияси таянч моделларининг таснифи	[А6,48; А3,704]

4.	Режа ва бозор институтлари	Иқтисодиёт конституцияларининг шаклланиши. Буйруқбозлик иқтисодиёти нормалари. Бозор конституцияси нормалари. Мулкчилик ҳуқуқларини иқтисодий асослаш	[A1, 250; A8,57; A3,775]
5.	Трансакция ва трансформация харажатлари ҳамда уларни таҳлил қилишга нисбатан ёндашувлар	Трансакция харажатлари ва уларни таҳлил қилишга нисбатан Коуз-Уильямсон ёндашуви. Трансформация харажатлари ва уларни таҳлил қилишга нисбатан Норт ёндашуви. Трансакция харажатларини оптималлаштириш тажрибаси	[A6, 36; A1,225]
6.	Хуфёна иқтисодиёт	Хуфёна иқтисодиётнинг келиб чиқиши сабаблари. Хуфёна иқтисодиёт турларининг таснифи ва уни баҳолашга нисбатан ёндашувлар. Хуфёна бозор институционал тизим сифатида. Жаҳонда хуфёна иқтисодиёт	[A1, 230; A3,650]
7	Мулк ҳуқуқлари назарияси ва мулкчилик шакллари ривожланишининг эволюцияси	Мулк ҳуқуқлари назариясининг асосий қоидалари. Мулкчилик таърифларининг таҳлили. Мулкчилик муносабатларини амалга оширишнинг тарихий шакллари. Мулк ҳуқуқлар Мулк ҳуқуқлар тақсимотининг таҳлили	[A6, 27; A1,176]
8	Шартномалар назарияси	Шартнома тушунчаси. Сотиш тўғрисидаги шартнома ва ёллаш тўғрисидаги шартнома. Шартномаларнинг хиллари. Ташкилот тушунчаси ва институт билан ташкилот ўртасидаги чегара. Қишлоқ хўжалигида шартнома муносабатлари	[A3, 189; A5, 64]
9	Фирма назарияси	«Принципал» билан «агент» ўртасидаги ўзаро муносабатлар муаммоси. «Принципал-агент» муаммоларини ҳал этиш вариантлари. Фирманинг ички тузилмаси. Фирмалар типологияси ва уларнинг ривожланиш траекторияси. Фирмаларнинг асосий хиллари	[A7, 22-23; A3, 335-340]
10	Ташкилотни амалий таҳлил қилиш назариялари	Трансакция харажатларининг ординалистик назарияси асосида ташкилий тузилмаларни амалий таҳлил қилиш. Фирманинг баланси унинг таркиби тўғрисидаги ахборот манбаи сифатида. Фирма ичидаги низоларни таҳлил қилиш ва уларни келишувлар назарияси асосида ҳал этиш	[A34, 48-49; A59,6-7, A37 15-17]
11	Фирманинг ташкилий-ҳуқуқий шаклини таҳлил қилиш	Мулк ҳуқуқларнинг тавсифланиши. Ташкилий-ҳуқуқий шаклни танлаш мезонлари. Ташкилий-ҳуқуқий шакл фирманинг стратегияси ҳақидаги ахборот манбаси сифатида.	[A60, 416; A67, 591]
12	Давлат институционал ташкилот сифатида	Давлатнинг функциялари. Давлатнинг институционал табиати. Давлатнинг моҳияти ва унинг таърифи. Давлатнинг шартномавий ва эксплуататорлик концепцияси. Давлатнинг «муваффақиятсизликлари»	[A45, 220-230; A61,175-176]

13	Давлатлар хиллари	Давлат ва «принципал-агент» муаммоси. «Шартномавий» давлат тушунчаси. «Эксплуататорлик» давлати тушунчаси. Давлат хусусиятини баҳолаш усуллари ва мезонлари. Коррупция муаммоси	[А7, 282; А8, 46]
14	Уй хўжалиги ва унинг хиллари	Уй хўжалиги иқтисодиёт субъекти сифатида. Уй хўжалиги фаолият кўрсатишида мутаассибликнинг роли. Уй хўжалигининг хиллари	[А37, 20; А63, 384]

Талабалар мустақил иши мазмуни

т/р	Мавзулар ва топшириқлар мазмуни	Ажратилган вақт (соат)	Информацион-услубий таъминот	Бажарилиш муддати
1	“Мустаҳкам оила йили” давлат дастуридан ўрин олган иқтисодий-ижтимоий масалалар таҳлили ва уларнинг ижроси.	4	[А1, 36-37; А3,56-57; А1,248-249]	1-хафта
2	Президент Ислон Каримовнинг “2012 йил Ватанимиз тараққиётини янги босқичга кўтарадиган йил бўлади” маърузасида 2012 йил учун мамлакатимизда ҳал этилиши лозим бўлган устувор йўналишлар	4	[А5,48; А8,56-57]	2-хафта
3	Институционал назариялар пайдо бўлиши ва ривожланиши.	2	[А6,48; А3,704]	3-хафта
4	Институционализмнинг асосий хусусиятлари.	2	[А1, 250; А8,57; А3,775]	4-хафта
5	Институционализм назариясининг ривожланиш даврлари.	4	[А6, 36; А1,225]	5-хафта
6	Институционализмнинг учта асосий йўналишларининг шаклланиши.	4	[А1, 230; А3,650]	6-хафта
7	Институт тушунчаси ва уларнинг асосий тавсифи.	4	[А6, 27; А1,176]	7-хафта
8	Институтлар ва қоидалар.	2	[А3, 189; А5, 64]	8-хафта
9	Институтлар типологияси.	4	[А7, 22-23; А3, 335-340]	9-хафта
10	Трансакция харажатлари.	4	[А34, 48-49; А59,6-7, А37 15-	10-хафта

			17]	
11	Трансакция харажатларининг иқтисодий таърифи.	2	[А60, 416; А67, 591]	11-хафта
12	Трансакция харажатларини таснифлаш.	4	[А45, 220-230; А61,175-176]	12-хафта
13	Трансакция харажатлари ва институтлар.	2	[А7, 282; А8, 46]	13-хафта
14	Мулкчилик ҳуқуқларининг иқтисодий назарияси.	2	[А37, 20; А63, 384]	14-хафта
	Жами:	44		

Эслатма: Мустақил иш топшириқлари тегишли мавзулар бўйича ўқув- методик мажмуа охирида келтирилмоқда

«Институционал иқтисодиёт» курсидан рейтинг ишланмаси

тғр	Назорат турлари	Сони	Балл	Жами балл
I.	ЖН			
	1.1. Амалий машғулотни бажариш	14	1.4	20
	1.2. ТМИ топшириги	14	1.5	21
II.	ОН			
	2.1. Оралиқ назорат иши	2	7x2	14
	2.2. ТМИ - кузатиш иши	2	8x2	16
III.	ЯН			
	3.1. Якуний тест	1	30 x 1	30
Жами				100 балл

Талабанинг ўқув машғулотларини ўзлаштириш даражаси қуйидаги мезон асосида аниқланади

Баҳолаш кўрсаткичи	Баҳолаш мезонлари	рейтинг бали
Аъло, 86-100%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни мустақил ечган. Берилган саволларга тўлиқ жавоб беради. Масаланинг моҳиятига тўлиқ тушунади. Аудиторияда фаол. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади. Топшириқларни намунали расмийлаштирган.	1.4

Яхши, 71-85%	Етарли назарий билимга эга. Топшириқларни ечган. Берилган саволларга етарли жавоб беради. Масаланинг моҳиятини тушунади. Ўқув тартиб интизомига тўлиқ риоя қилади.	1.0
Қониқарли	Топшириқларни ечишга ҳаракат қилади. Берилган саволларга жавоб беришга ҳаракат қилади. Масаланинг моҳиятини чала тушунган. Ўқув тартиб интизомига риоя қилади.	0.7
Қониқарсиз 0-54%	Талаба амалий машғулот дарси мавзусига назарий тфйёрланиб келмаса, мавзу бўйича масала, мисол ва саволларига жавоб бера олмаса, дарсга сууст қатнашса билим даражаси қониқарсиз баҳоланади	0.5

«Институционал иқтисодиёт» курсидан баҳолаш мезони

- 1.1. ЖН бўйича амалий машғулотда қатнашиб, уни топшириқларини тўла бажарган талабага 1.4 балл берилади, агар тўла бўлмаса 0,5 балл берилади.
- 1.2. *ЖН бўйича амалий машғулотга тайёрланишни тўла бажарган талабага 1.4 балл берилади, агар тўла бўлмаса 0.5 балл берилади.
- 1.3. *Уйга берилган ТМИ топшириғининг бажарилиши ҳажми ва сифатига қараб 1.5 баллгача бериш мумкин.
2. Оралиқ назорат ёзма тарзида ўтказилиб, ундан 5 та саволга жавоб бериши сўралади. Ҳар бир савол 1.4 баллгача баҳоланади.
3. Талабанинг ОН да мустақил кузатиш иши берилган тур ёки нав бўйича фан дафтариди ёзма конспект тайёрланади ва иш сифатига қараб баҳоланади:
 - Топширик тўлиқ бажарилган, тўғри хулоса чиқарилган бўлса – 8 балл
 - Топширик моҳияти очилган, хулосаси бор – 5.5 балл
 - Топширик моҳияти ёритилган, камчилиги бўлса – 4.4 балл берилади.
4. Якуний назоратда талаба 30 та ёзма тест саволга жавоб бериши лозим. Ҳар бир саволга 1 балл ажратилади.

Эслатма: Талабанинг умумий бали ҳисобланганда яхлитлаб олинади.

ИНФОРМАЦИОН УСЛУБИЙТАЪМИНОТ

Асосий адабиётлар

№	Муаллиф, адабиёт номи, тури, нашриёт, йили, ҳажми	Кутубхонада мавжуд нусхаси
1	Б.Б.Беркинов. Институционал иқтисодиёт: ўқув қўлланма. – Т.: YANGI NASHR, 2011. – 248 б.	
2	Институциональная экономика: новая институциональная экономическая теория: учебник./ Под общей ред. д.э.н., проф. А.А.Аузана. – М.: ИНФРА – 2006. – 416 с.	
3	Институциональная экономика: Учебник. / Под общ. ред. А.Олейника. – М.: ИНФРА – М, 2007. – 704 с.	
4	Р.А.Агабеян, Г.А. Баядурян. Институциональная экономика: бизнес и занятость: Учебн. пособие. – М.: Магистр, 2008. – 462 с.	
5	О.С. Сухарев. Институциональная экономика: теория и практика / О.С.Сухарев; Ин-т экономики РАН. – М.: Наука, 2008. – 863 с.	

Қўшимча адабиётлар

1	И.А.Каримов. 2012 йил Ватанимиз тараққиётини янги босқичга кўтарадиган йил бўлади. – Т.: “Ўзбекистон”, 2012. – 36 б.	
2	Ўзбекистон Республикаси Президенти И.А. Каримовнинг 2011 йилда мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш якунлари ва 2012 йилга мўлжалланган энг муҳим устувор йўналишларга бағишланган Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг мажлисидаги “2012 йил Ватанимиз тараққиётини янги босқичга кўтарадиган йил бўлади” мавзусидаги маърузасини ўрганиш бўйича ўқув қўлланма. – Т.: “Ўқитувчи” НМИУ, 2012. – 282 б.	
3	И.А.Каримов. Мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепцияси: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатининг қўшма мажлисидаги маърузаси. - Т.: Ўзбекистон, 2010. – 56 б.	
4	Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси. – Т.: Ўзбекистон, 2011. – 48 б.	
5	А.Н.Елисеев, И.Е. Шульга Институциональный анализ интеллектуальной собственности: Учеб. пособие. – М.: ИНФРА – М, 2005. – 192 с.	
6	В.Л. Тамбовцев Экономическая теория институциональных изменений. – М.: ТЕИС, 2005. – 542 с.	
7	А.Некипелов Становление и функционирование экономических институтов: от «робинзонады» до рыночной экономики, основанной на индивидуальном производстве. – М.: Экономист, 2006. – 328 с.	
8	Курс институциональной экономики [текст]: задачник: в 4 ч. / под ред. Е.А.Подколзиной, М.М.Юдкевич; Гос. ун-т – Высшая школа экономики. – 2-е изд. – М.: Изд. дом ГУ ВШЭ, 2009. – 254 с.	

ИНТЕРНЕТ САЙТЛАРИ:

www.cer.uz.

<http://www.lex.uz>.

www.nalog.uz

<http://www.imf.org>.

<http://www.bank.uz>.

www.ziyonet.uz

www.gduportal.uz

Фаннинг силлабуси “Иқтисодиёт” кафедраси умумий йиғилишида 2014 йил _____08_____ _1_ -сон қарори билан тасдиқлаш учун Факультет УМК сига тавсия этилади.

Кафедра мудирини: _____ О.Сатторкулов

*Изоҳ. Фан силлабуси Факультет УМК си томонидан Университет УМК сига тавсия қилинади. Университет УМКсида кўриб чиқилгандан кейин Илмий кенгаш қарори билан тасдиқланади.